

Kljunati oljkov rilčkar (*Rhodocyrtus cribripennis*)
– v letu 2014 potrdili prisotnost škodljivca v Sloveniji

Koper, julij 2015

Leta 2014 smo v okviru programa Spremljanja navzočnosti kljunatega oljkovega rilčkarja potrdili prisotnost škodljivca tudi na območju Republike Slovenije in sicer v notranjosti Slovenske Istre. Škodljivec je v zadnjem desetletju postal zelo pomemben škodljivec oljk v sosednji Hrvaški. Velike škode zaradi škodljivca so bile opažene v letih 2011 in 2013. V letu 2013 se je škodljivec razširil iz južne in srednje Istre tudi v severno. Pri nas smo poškodbe, ki bi jih lahko pripisali rilčkarju, opazili v letu 2013 pri rednem pregledu plodov oljk glede poškodovanosti zaradi napada oljčne muhe v zaledju Slovenske Istre (Zabavlje, Popetre, Truške in Smokvica). V letu 2014 poškodb škodljivca na pregledanih plodovih nismo opazili.

Pri letošnjih pregledih do sredine julija prisotnosti škodljivca nismo ugotovili.

Opis škodljivca in poškodbe:

Kljunati oljkov rilčkar je majhen hrošček rdeče barve in velikosti približno 5 mm. V oljčnikih se lahko pojavi že meseca aprila in je prisoten do konca avgusta. Na začetku se hrani z listnimi brsti, listi in cvetovi, kasneje pa z vbodi v drobne plodove, velikosti približno 5 mm ali večje. Plodiči se zato sušijo od vrha proti peclju in odpadajo, kar je mogoče zamenjati s fiziološkim odpadanjem plodov zaradi slabe oploditve ali suše.

Odrasli kljunati oljkov rilčkar in njegova ličinka (foto: B. Hlevnjak Pastrovicchio)

Odrasel hrošček (foto: G.Seljak)

Poškodbe na plodičih (foto: M.Jančar)

Kritično obdobje za spremljanje intenzivnosti napada je od začetka junija do konca julija, ko je škoda zaradi sušenja in odpadanja oljkovih plodov največja. Pozneje, konec julija in v avgustu, ko je plodova koščica že oblikovana, a še ni otrdela, nadaljuje z vrтанjem luknjic v plodove, v katere odloži po eno jajčece. Ličinka oljkovega rilčkarja se zavrtva v še neotrdelo koščico in požre njeno vsebino. Poškodovani plodovi se posušijo in odpadejo. Odrasla ličinka zapusti plod, se spusti na tla in se zarije v zemljo, kjer se zabubi. Odrasli hroščki se izležejo proti koncu poletja, a ostanejo v bubini kamrici v mirovanju do naslednje pomladi. Nekateri osebki v mirovanju preživijo v tleh še celo naslednjo sezono in izletijo šele naslednjo pomlad.. Kasnejši napadi (konec avgusta in del septembra) ne povzročajo odpadanja plodov oljke, vendar ti vsebujejo tudi do tretjino manj olja kot zdravi plodovi.

Možnost zamenjave poškodb:

Pri površnem opazovanju lahko vbode zlahka zamenjamo z vbodom oljčne muhe. Razliko lahko opazimo s pomočjo povečevalnega stekla. Vbodne luknjice oljkovega rilčkarja so okrogle in široke, medtem ko so luknjice, ki jih napravi oljčna muha, ozke in klinaste.

Sušenje plodičev zgodnjega napada (foto: B. Hlevnjak Pastrovicchio)

Vbodi kasnejšega napada (foto: B. Hlevnjak Pastrovicchio)

Način opazovanja in varstva pred škodljivcem:

Pri oljkovem kljunatem rilčkarju še ni primernih vab, s katerimi bi na enostaven način potrdili njegovo navzočnost v oljčniku. Njegovo prisotnost zato preverimo **z otresanjem** vej v juniju in juliju, ko je prisotnost škodljivca, kakor tudi škoda, ki jo povzroča, v oljčnikih največja. Veje otresamo v lovilce ali na ponjave zgodaj zjutraj, ko so hroščki zaradi nižjih temperatur še otrpli in manj gibljivi.

Preventivni ukrepi: V primeru močnejšega napada škodljivca pridejo v poštev kot alternativa oziroma dopolnitev h kemičnemu varstvu preventivni ukrepi, ki vplivajo na zmanjšanje populacije in oviranje razvoja kljunatega oljkovega rilčkarja. Takšna agrotehnična ukrepa sta pobiranje in odstranjevanje poškodovanih odpadlih plodov ter mehanska obdelava tal pred izletom odraslih hroščev iz bubinih kamric.

Kurativni ukrepi: V Sloveniji je pripravek Decis 2,5 EC dovoljen za manjšo uporabo **na oljkah** za zatiranje **kljunatega oljkovega rilčkarja (*Rhodocytus cribripennis*)** v odmerku 0,5 L/ha (5 mL na 10 L vode na 100 m²) ob porabi 1500 L vode/ha.

S sredstvom se prvič tretira, ko je presežen prag gospodarske škode oziroma v skladu z napovedjo opazovalno napovedovalne službe za varstvo rastlin.

V Sloveniji kljunati oljkov rilčkar do sedaj še ni povzročal omembe vredne škode, zato tudi posebni ukrepi niso bili potrebni.

Pripravil:

Matjaž JANČAR, Specialist za varstvo rastlin

Vir:

Bijeliš, M. 2012: Kljunati oljkov rilčkar (*Rhodocytus cribripennis*). V ured. Mrzlič, D.: Trajnostni razvoj oljkarstva z zmanjšano porabo fitofarmaceutskih sredstev in hranil. Projekt ZOOB, Založba Grafika Soča, 23-24.